

KONTRAKT ŠTÁTNEJ VEDECKEJ KNIŽNICE V PREŠOVE S MINISTERSTVOM KULTÚRY SR A JEHO PLNENIE

Štátna vedecká knižnica v Prešove (ďalej len „ŠVK“) v zmysle uznesenia vlády SR č. 1370 zo dňa 8. 12. 2002 uzatvorila s Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „MK SR“) **kontrakt na rok 2015 pod číslom MK-961/2014-340/18891** ako interný plánovací a organizačný dokument na sprehľadnenie vzťahov medzi zriaďovateľom a knižnicou v oblasti realizácie činností a ich financovania. Kontrakt bol uzatvorený v súlade so zriaďovacou listinou prijímateľa na poskytovanie verejných služieb a realizáciu knižničnej činnosti – **doplňovanie, spracovanie, uchovávanie a sprístupňovanie knižničného fondu a poskytovanie knižnično-informačných služieb** vo výške **735 981 €**.

Uvedené činnosti naplňali tieto ciele a ich ukazovatele:

- zabezpečiť nákup, prírastok knižničného fondu a jeho následné spracovanie v počte minimálne **2 500** knižničných jednotiek,
- dosiahnuť výpožičky knižničného fondu v počte **240 000** výpožičiek,
- dosiahnuť celkovú návštevnosť knižnice v počte **400 000** návštev,
- zabezpečiť spracovanie minimálne **900** historických dokumentov,
- uskutočniť revíziu knižničného fondu v rozsahu minimálne **30 000** knižničných jednotiek,
- zabezpečiť spracovanie a prezentáciu minimálne **85** digitálnych kultúrnych objektov.

V zmysle týchto informácií bolo pre knižnicu prvoradým cieľom dosiahnutie ukazovateľov stanovených v kontrakte:

- zabezpečiť nákup, prírastok knižničného fondu a jeho následné spracovanie v počte min. 2 500 knižničných jednotiek** (ďalej len „kn. j.“)

Počet 12 200 kn. j. predstavuje **celkový prírastok knižničného fondu**, ktorý bol dosiahnutý v roku 2015. Z uvedeného prírastku nákup predstavuje **5 561 kn. j.**, darom knižnica získala 2 478 kn. j., výmenou 57 kn. j., ako povinný výtláčok 4 004 kn. j. a v rámci činnosti nového pracoviska vytvorila 88 digitálnych kultúrnych objektov. To znamená, že prírastok kúpou definovaný kontraktom bol nielen splnený, ale výrazne prekročený (+ 81 %).

Doplňovanie fondu formou nákupu je veľmi závislé od výšky pridelených finančných prostriedkov. Pri rozpise rozpočtu na rok 2015 v januári bolo na nákup informačných zdrojov vyčlenených pôvodne 40 000 € s tým, že počas roka bude snaha túto sumu ešte zvýšiť. V konečnom dôsledku bol pôvodný rozpis ešte navýšený a vyčerpalo sa až 50 964,18 €. Rozpätovým opatrením boli pridelené prostriedky na schválený prioritný projekt *Nákup knižničných fondov* vo výške 30 000 €. Spolu sa tak doplnili do knižničného fondu dokumenty v **celkovom objeme 80 964,18 €**, za ktorý bolo zakúpených celkom **5 561 kn. j.**, z toho bolo 226 titulov periodík (12 slovenských a 214 zahraničných titulov).

Úspešné plnenie ukazovateľa nákupu bolo možné najmä vďaka vlastnému rozpočtu vyčlenenému na nákup dokumentov v objeme 50 964,18 € a aj vďaka prioritnému projektu *Nákup knižničných fondov*, ktorý bol schválený vo výške 30 000,00 €, čo je spolu uvedených 80 964,18 € za rok 2015. Celková suma bola oproti roku 2014 vyššia o 28 %, a to vďaka hľadaniu rezerv v rozpočte ŠVK ako aj zásluhou vyššej účelovej alokácie cez prioritný projekt, ktorá oproti predošlému roku bola vyššia o 10 000,00 €.

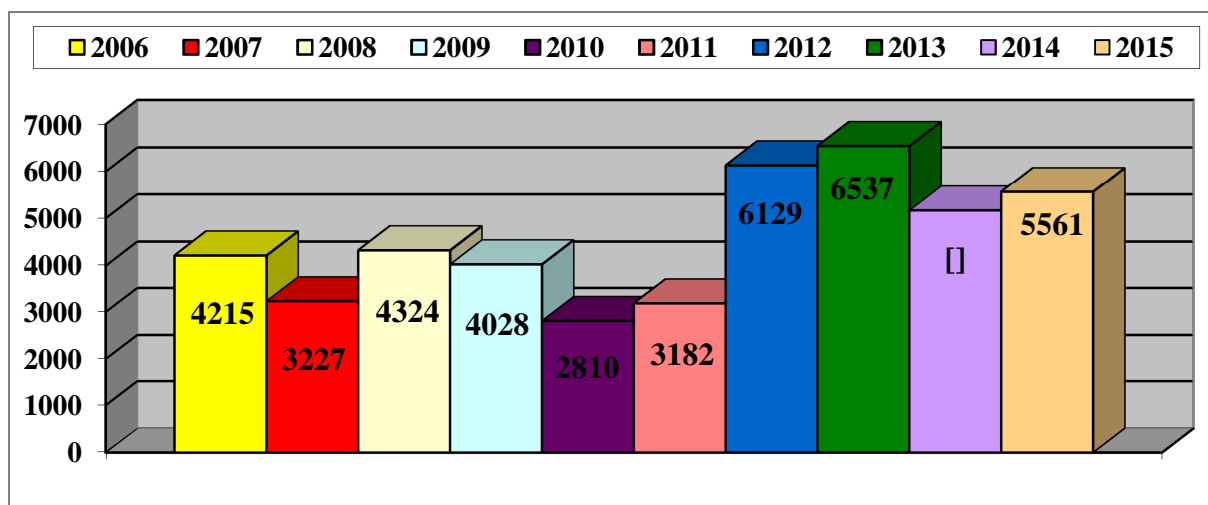
Predsa len ani tento objem nepostačoval na nákup licencií k časopiseckým databázam, preto bol obnovený iba prístup k databáze *Ekonomické a právne informácie* (EPI), a to na tri roky (do konca roka 2018). Produkt EPI pozostáva z 6 databáz, a to Súbor právnych predpisov (v rámci neho Zbierka zákonov Slovenskej republiky – konsolidované znenie, Zbierka zákonov Českej republiky,

Rozhodnutia súdov), Právne predpisy Európskej únie, Komentár k Občianskemu zákonníku a k Zákonníku práce, Finančný spravodajca, Verejné obstarávanie a Obchodný vestník.

Nákup dokumentov bol orientovaný hlavne na potreby a požiadavky bežného používateľa. Knižné dokumenty boli do fondu dopĺňané v jedinom exemplári, pri profilových odboroch v 2-3 exemplároch, avšak nákup multiplicitných exemplárov v snahe pokryť rôznorodé tematické oblasti sa nerealizoval. Všetky nové prírastky boli zároveň spracované v KIS Virtua a následne sprístupnené v online katalógu.

Nižšie znázornený graf prírastkov knižničného fondu nákupom zdôrazňuje **význam a dôležitosť účelovo alokovaných prostriedkov**, ktoré knižnica získava prostredníctvom prioritných projektov, pretože predstavujú významný finančný nástroj.

Graf 1 Prírastok knižničného fondu kúpou

Nasledujúca tabuľka ukazuje **vývoj finančných prostriedkov** vynaložených na dopĺňovanie fondov za posledných 10 rokov. V prípade nákupu seriálov, po počiatocnom prudkom poklese sa situácia začala mierne zlepšovať a v roku 2015 suma na nákup periodík presiahla 5 000 €, čo je veľmi potešujúce. To sa odrazilo aj v počte zakúpených titulov, ktorých bolo spolu 226 (predošlé roky počet zakúpených titulov sa pohyboval medzi 160-170).

Prostriedky na nákup elektronických informačných zdrojov (ďalej len „EIZ“) vo forme plnotextových databáz článkov stále chýbajú. Navyše ide o vysoké sumy a je možné zakúpiť iba ročnú licenciu. Akýmsi kompromisom zo strany ŠVK bolo zakúpenie odborných elektronických kníh, keďže ide o trvalý nákup, nielen o jednoročné licencie ako je to v prípade EIZ. Jedinou databázou, resp. súborom databáz, ktorej licenciu ŠVK pravidelne obnovuje, je spomínaná databáza EPI..

Tabuľka 1 Vývoj finančných výdavkov na nákup fondov (v €)

Ukazovateľ	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
knihy + špec. dokumenty	43 318	34 854	38 804	45 116	39 592	40 410	71 798	79 049	52 691	69 794
seriály	17 493	17 493	13 278	13 896	2 623	3 742	3 926	4 952	4 218	5 070
EIZ, v tom:	2 158	2 423	1 000	9 561	824	4 985	10 337	5 228	1 229	6 100
SPOLU, z toho:	62 989	54 770	53 082	68 573	43 039	49 138	86 061	89 229	58 138	80 964
- vl. rozpočet	43 053	28 215	23 203	20 673	24 039	49 138	51 061	59 229	38 138	50 964
- rozpočet PP*	19 916	26 555	29 875	47 900	19 000	—	35 000	30 000	20 000	30 000

2. dosiahnuť výpožičky knižničného fondu v počte 240 000 výpožičiek

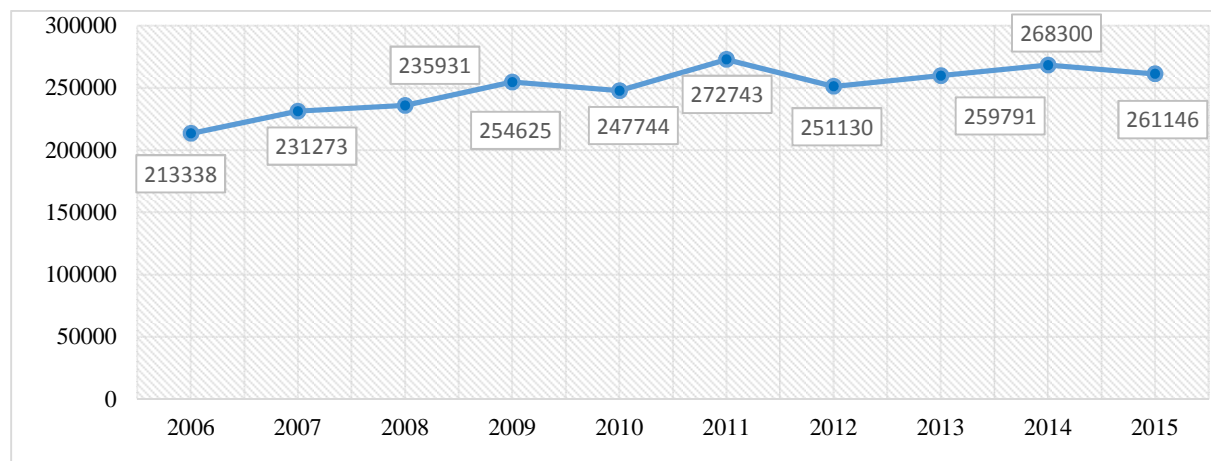
ŠVK sa prezentuje verejnosti najmä prostredníctvom **rôznych typov poskytovaných služieb** v súlade so zákonom č. 125/2016 Z. z. o knižniciach v platnom znení (ďalej len „knižničný zákon“), a realizáciou krátkodobých kultúrno-spoločenských a vzdelávacích podujatí pre verejnosť a špecifických odborných podujatí pre zamestnancov alebo odbornú verejnosť. Na tomto úseku knižničnej práce niektoré ukazovatele v porovnaní s rokom 2014 mierne stúpili, u niektorých došlo k poklesu.

Jednou z hlavných funkcií knižnice v zmysle zriaďovacej listiny je **poskytovanie knižnično-informačných služieb**, pričom výpožičné služby – absenčné ako aj prezenčné – predstavujú hlavný artikel všetkých ponúkaných služieb a je o ne aj najväčší záujem.

Ukazovateľ výpožičiek knižničného fondu stanovený kontraktom bol prekročený o 8 %, keďže dosiahol stav **261 146 výpožičiek**, z toho boli absenčné výpožičky 217 718 a prezenčné výpožičky 43 428. Tento ukazovateľ síce medziročne mierne poklesol cca o 2 %, ale ide o zanedbateľné množstvo. Aj napriek množstvu rôznorodých informácií, študijných materiálov a odborných článkov publikovaných na internete sú tlačенé dokumenty stále veľmi žiadané.

Graf 2 poskytuje prehľad o **vývoji absenčných výpožičných služieb** vrátane MVS a MMVS počas obdobia plnej prevádzky knižnično-informačného systému Virtua, keď po počiatocnom náraste možno konštatovať stabilitu v absenčných výpožičkách, ktorá je odrazom kvalitnej akvizičnej práce ako aj odrazom schopností poskytovať rýchle a kvalitné medziknižničné výpožičné služby. Mierne výkyvy medzi rokmi boli spôsobené obmedzením prevádzky z dôvodu opráv budov alebo sťahovania fondu.

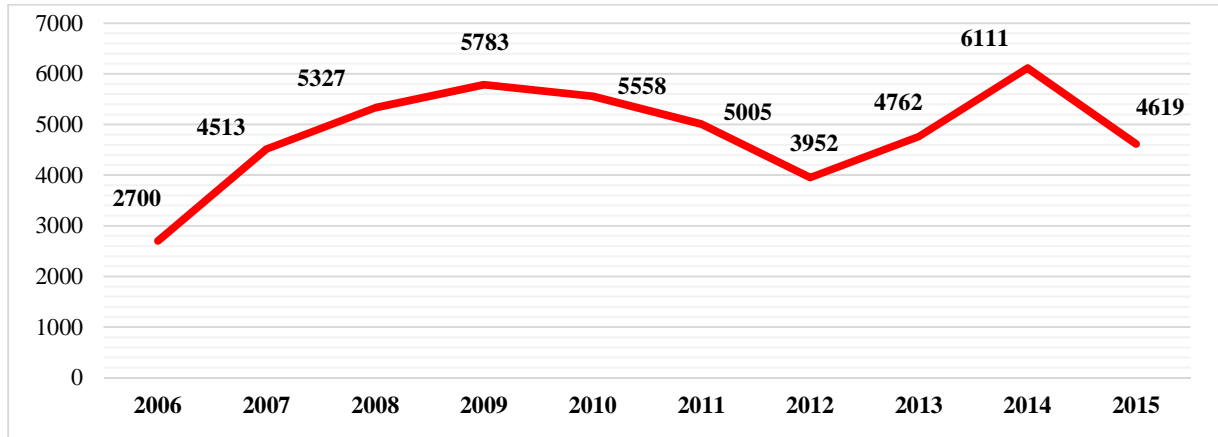
Graf 2 Vývoj absenčných výpožičiek

Graf 3 poskytuje prehľad iba o **medziknižničnej výpožičnej službe**. Aj o tento druh knižnično-informačných služieb je stále veľký záujem a ako je z grafu vidieť, od roku 2006, kedy došlo k prudkému nárastu služieb poskytovaných prostredníctvom MVS a MMVS, iba v roku 2012 bol väčší pokles z dôvodu sťahovania knižničných fondov. Knižnica nechcela sťahovanie riešiť dodávateľsky, zabezpečila si ho vlastnými zamestnancami a na poskytovanie MVS a MMVS už nemala dostatočné personálne kapacity. Preto bol tento druh služieb pozastavený na 4 mesiace.

Podobný pokles a z takmer rovnakého dôvodu nastal aj v minulom roku, keďže časť fondu bola pre MVS a MMVS uzavretá práve pre novú organizáciu fondu v súvislosti s inštaláciou mobilného regálového systému. Z kapacitných dôvodov preto nebolo možné zabezpečiť výpožičky všetkých signatúr. Signatúry B a C boli kompletne nedostupné pre verejnosť počas 4 mesiacov.

Graf 3 Vývoj MVS a MMVS

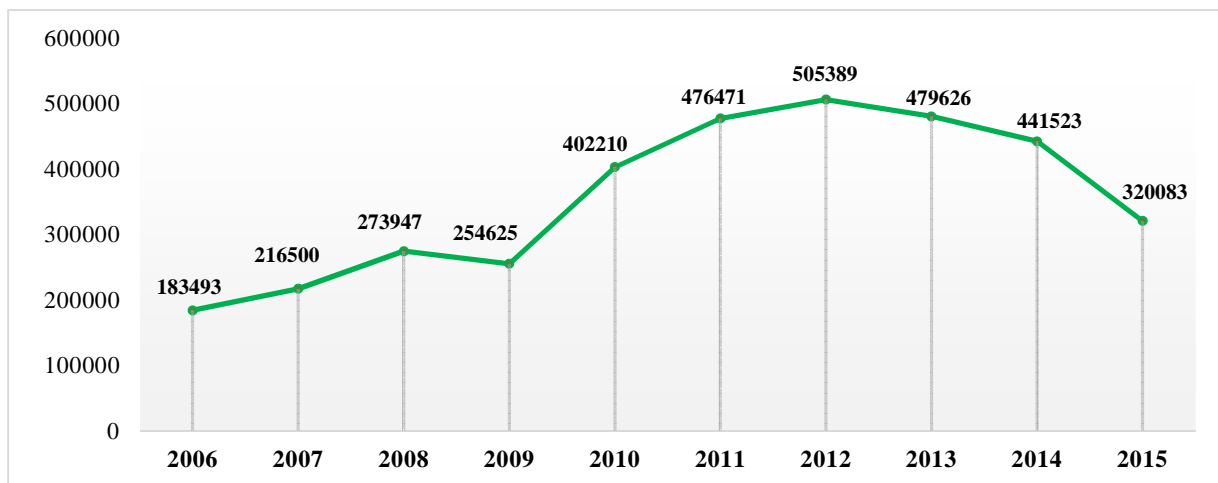
3. dosiahnuť celkovú návštevnosť knižnice v počte 400 000 návštev

Návštevnosť knižnice dosiahla počet **320 083 návštevníkov**, čo predstavuje plnenie ukazovateľa stanoveného v kontrakte **na 80 %**. Tento ukazovateľ pozostáva z fyzickej návštevnosti knižnice (požičovňa, študovne, podujatia) a z návštevnosti virtuálnej (webová stránka a online katalóg).

Návštevnosť knižnice je jedným z dôležitých ukazovateľov a graf 1 poskytuje **prehľad vývoja návštevnosti** od roku 2006. Tento ukazovateľ okrem fyzickej návštevnosti požičovne, čítárne, študovní a knižnicou organizovaných podujatí zahŕňa aj návštevnosť virtuálnu, čiže návštevy webovej stránky, ale najmä online katalógu.

Z grafu 4 je jasný postupný pokles celkovej evidovanej návštevnosti od roku 2012. **Táto skutočnosť však môže mať rôzne príčiny**: od hľadania informačných zdrojov na internete, cez chýbajúce dokumenty v knižničnom fonde, až po nepriaznivý demografický vývoj na Slovensku. Predpokladá sa, že práve ten je najväčšou pravdepodobnou príčinou znižujúcej sa návštevnosti knižnice, bez ohľadu na to, či ide o návštevnosť fyzickú alebo virtuálnu.

Graf 4 Vývoj návštevnosti

4. zabezpečiť spracovanie minimálne 900 historických dokumentov

ŠVK patrí medzi knižnice s celkom bohatým fondom starých tlačí datovaných do obdobia 16. – 20. storočia (do roku 1918). Preto medzi nové ukazovatele zadané v kontrakte na rok 2015 bolo spracovanie historických dokumentov, a to v minimálnom počte 900.

Tento plán sa podarilo naplniť a spracovať až **987 kn. j.** aj vďaka organizačným zmenám zavedeným od 1.1.2015. Rozhodnutím riaditeľky o zmene organizačného poriadku bolo zrušené bibliografické oddelenie a časť agendy zrušeného útvaru – analytické spracovanie seriálovej literatúry – bola organizačne aj personálne začlenená na oddelenie akvizície a spracovania fondov. Zároveň bol vytvorený nový organizačný útvar – oddelenie historických knižničných fondov, ktoré hlavným poslaním je spracovanie HKF a výskum dejín knižnej kultúry.

Dôležitosť ochrany HKF v knižnici sa prejavuje aj tým, že v priebehu minulého roka odborní zamestnanci pripravovali druhú časť z fondu ŠVK na **vyhlásenie za historický knižničný fond**. Návrh bol prekonzultovaný so SNK v Martine a oficiálna žiadosť o vyhlásenie bude predložená na MK SR v prvom polroku 2016. Predpokladá sa navrhnuť približne 350-400 tlačí.

5. uskutočniť revíziu knižničného fondu v rozsahu minimálne 30 000 kn. j.

Na úseku ochrany fondov bola v zmysle zákona č. 126/2015 Z. z. o knižniciach v znení neskorších predpisov, vyhlášky MK SR č. 421/2003 Z. z. o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyradovaní a revízii knižničného fondu v knižniciach a smernice riaditeľky ŠVK o evidencii, vyradovaní a revízii knižničného fondu v ŠVK v Prešove **vykonaná plánovaná revízia knižničného fondu** a opakovaná revízia fondu revidovaného ešte v roku **2010**, keď z celkového počtu 399 vtedy chýbajúcich kn. j. bolo nájdených 13 kn. j. a 386 je naďalej nezvestných. Vzhľadom na čas, počas ktorých boli tieto knižničné jednotky vedené ako nezvestné, bol predložený návrh na ich vyradenie z dôvodu straty.

Pravidelná revízia knižničného fondu bola realizovaná v počte **22 520 kn. j.**, pričom 1 003 bolo evidovaných ako nezvestných. Plánovaný ukazovateľ bol naplnený len na 75 %, pretože dokumenty so signatúrou B a D boli súčasťou presunov z dôvodu inštalácie mobilného regálového systému, ktorú zabezpečil prenajímateľ skladového objektu. Sklz v počte revidovaných knižničných jednotiek bude určite vyrovnaný počas revízie v roku 2016.

Na realizáciu revízie priamo v depozitoch boli použité prenosné počítače – notebooky s mobilným internetom. Tým knižnica eliminovala tlač evidencie výpožičiek, ktorá je okrem prírastkového zoznamu druhým dôležitým podkladom pre revíziu, pretože overenie chýbajúcich dokumentov sa vykonalo priamo v systéme. Zároveň bol k revidovaným dokumentom priradovaný čiarový kód. Z fondu bolo vyradených **406 kn. j.**, a to na základe podkladov z opakovaných revízií a na základe podkladov z oddelenia knižničné-informačných služieb v prípade straty dokumentu používateľom.

6. zabezpečiť spracovanie a prezentáciu minimálne 85 digitálnych kultúrnych objektov

Digitalizácia ako **nová odborná činnosť pre oblasť dokumentovania rómskej kultúry sa v knižnici vykonáva iba krátko**. Implementáciou národného projektu financovaného zo zdrojov ERDF bolo vybudované nové odborné pracovisko knižnice – dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry, ktorý má digitalizáciu ako činnosť v popise práce. Podmienkou poskytnutej finančnej podpory je povinnosť zabezpečiť udržateľnosť projektu minimálne počas 5-tich rokov, kedy je potrebné začať projekt ďalej rozvíjať a financovať. Obdobie udržateľnosti nastalo oficiálne po finančnom vysporiadaní, t. j. v júni 2015 a rámec pre napĺňanie stanovených cieľov poskytuje strategický dokument *Plán rozvoja DICRK na obdobie trvalej udržateľnosti 2015-2019*, spracovaný na konci projektu. Finančné prostriedky na udržateľnosť boli pridelené rozpočtovým opatrením v 3. štvrtroku, preto niektoré plánované aktivity nového pracoviska boli obmedzené.

ŠVK digitalizuje rómske predovšetkým **nehmotné kultúrne dedičstvo** z rôznych lokalít na Slovensku, čiže živé prejavy rómskej kultúry, ktoré zaznamenáva ako nové kultúrne objekty, tie následne digitálne spracuje, čím vytvára úplne nový digitálny obsah

V tejto súvislosti druhým novým ukazovateľom zadaným v kontrakte bolo spracovanie a prezentácia digitálnych kultúrnych objektov. Digitálne výstupy sú výsledkom činnosti nového odborného pracoviska – dokumentačno-informačného centra rómskej kultúry – vybudovaného v rámci národného projektu financovaného v rámci OPIS PO2 zo štrukturálnych fondov (ERDF).

Poslaním pracoviska je mapovanie, identifikovanie a dokumentácia živých prejavov rómskej kultúry, a to v oblastiach, ktoré boli zadané ešte počas implementácie projektu: orálna história, hudobné dedičstvo Rómov a Rómovia a remeslá. Keďže počas projektu sa podarilo nahráť väčšie množstvo audiovizuálnych materiálov, ktoré tvoria základ pre spracovanie finálnych digitálnych výstupov, rok 2015 sa niesol najmä v znamení ich postupného spracovávanía. Výsledkom je spracovaných **88 digitálnych kultúrnych objektov**.

Aj keď sa ho **podarilo splniť na 103 %** (88 DKO), ukazovateľ na rok 2016 bol stanovený ešte opatrnejšie, a to hlavne z dôvodu náročnosti postprocessingu u video a audioobjektov. Kvalitne spracovať napr. záznam 2-hodinového koncertu alebo divadelného predstavenia, keď je nutné zabezpečiť niekoľko ďalších činností od opätovného prezerania a počúvania nahrávok a následného rozhodnutia, ktoré časti nahrávky sú vhodné na finálne spracovanie a prezentáciu, cez strihy videí a zvuku, prepisy textov, preklady z/do rómskeho, slovenského a anglického jazyka a spracovanie titulkov, opätovné prezeranie a počúvanie zostrihaného materiálu, až po vytvorenie popisných metadát prístupných užívateľovi, je náročné časovo, technicky aj personálne.

Plnenie úloh prebiehalo v súlade s uzatvoreným kontraktom a schválenými rozpočtovými opatreniami. Upravený rozpočet finančných prostriedkov bol čerpaný na zabezpečenie bežnej prevádzky, rozvoj niektorých knižničných služieb a odstraňovanie vzniknutých nedostatkov. Nepostačoval na definitívne vyriešenie akútnych havarijných problémov, najmä v súvislosti s údržbou skladových objektov pre uloženie knižničného fondu, a na riešenie celkovej priestorovej situácie. Schválený rozpočet nepostačoval ani na rozvojové aktivity, ktoré chcela knižnica saturovať cez prioritné projekty, avšak z 5 predložených návrhov boli schválené iba 3.

Záverečné hodnotenie plnenia Kontraktu na rok 2015 k 31. 12. 2015 - hodnotenie čerpania finančných prostriedkov

Názov činnosti : Knižničná činnosť

Číslo: 1

(v eurách)

Výdavky na projekt v členení podľa ekonomickej klasifikácie	Výdavky celkom				Finančné krytie				Rozpočítované príjmy z financovanej činnosti			
	*		**		*		**		*		**	
	1	2	3	4	5	6	7	8				
610 - Mzdy, platy, služobné príjmy a OOV spolu: v tom:	228 181	372 322	228 181	372 322								
620 - Poistné a príspevok do poisťovní spolu: v tom:	79 700	137 622	79 700	137 622								
630 - Tovary a služby spolu: v tom:	425 967	480 336	425 967	480 336								
640 - Bežné transfery spolu: v tom:	2 133	3 302	2 133	3 302								
600 - Bežné výdavky spolu	735 981	993 582	735 981	993 582								
710 - Obstarávanie kapitálových aktív spolu: v tom:		11 232							11 232			
700 - Kapitálové výdavky spolu		11 232							11 232			
600 + 700 SPOLU	735 981	1 004 814	735 981	993 582					11 232	24 000		121 116

Vypracoval: Ing. Anna Hajníková

Dátum: 16.2.2016

Číslo telefónu: 051/2451109

Meno a podpis zodpovedného vedúceho: Mgr. Valéria Závadská

Dátum: 16.2.2016

Číslo telefónu: 051/2451102

Pečiatka: